

Kako preizkusimo če naša lavinska žolna deluje pravilno?

Lavinska žolna spada med naprave, ki ji v času življenjske dobe ni prizanešeno. Ko jo nosimo ob telesu je izpostavljena visoki vlagi, ko z njo vadimo jo doletijo nizke temperature, udarci lavinske sonde, ko z njo rokujemo se zgodi da nam pade na tla.... vse to lahko privede do poškodb in s tem do slabega delovanja ali sploh okvare.

Nesmiselno je nositi v hribe lavinsko žolno, ki svoje funkcije ne opravlja. Namen tega zapisa je seznanimi zainteresirane z načini testiranja in opisati učinkovit test, ki ga opravimo pred vsako turo.

Pri lavinskih žolnah poznamo naslednje vrste testiranja naprave:

1. Samodejni test naprave ob vklopu
2. Dvosmerni skupinski test
3. Sezonski test
4. Test proizvajalca

1. Samodejni test naprave ob vklopu

Podobno kot pri osebem računalniku se tudi na lavinski žolni takoj po vključitvi prične izvajati samodejni test (POST = Power On Self Test). Namen tega testa je preverjanje stanja baterij in pravilnosti delovanja vgrajene elektronike. Vendar ta test ne more preveriti delovanja bistvenih funkcij, to je **ODDAJA** in **SPREJEM**.

V praksi nam ta test služi predvsem za preverjanje stanja baterij, vizuelno pa moramo preveriti stanje prikazovalnika, možne poškodbe ohišja in trakov za pripenjanje. Pri nekaterih modelih se nam med potekom izpisujejo tudi trenutno potekajoče faze testa. Med njimi je tudi opozorilo, da blizu naprave ne smemo imeti vključenega mobilnega telefona ali druge moteče naprave (npr. predvajalnik glasbe). **NE IGNORIRAJMO TEGA OPOZORILA!**

Samodejni test je različen za posamezen model lavinske žolne. Nujno je, da preštudiramo spremno dokumentacijo ali vprašamo poznavalca.

Slika 1: Samodejni test ob vklopu

Slika 2: Opozorilo- izključi telefon!

2. Dvosmerni skupinski test

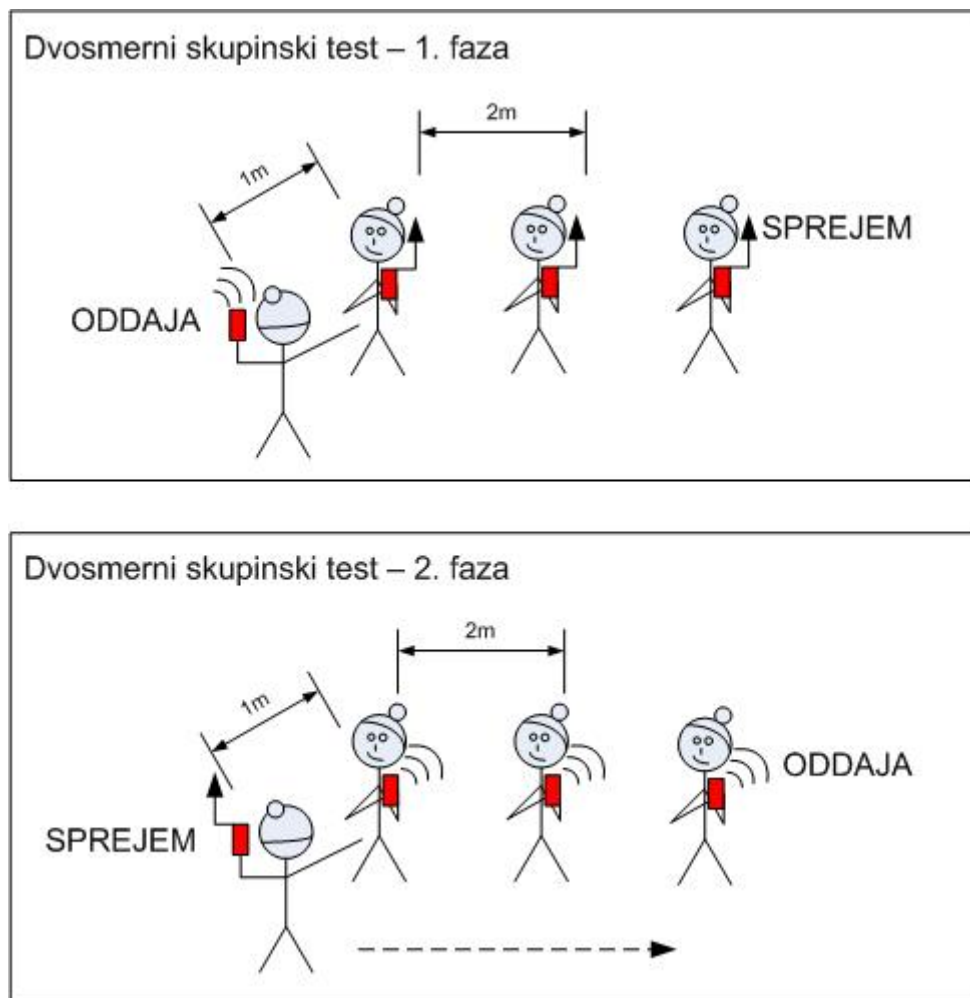
Ta test je bistven. Z njim bomo preizkusili dejansko delovanje oddaje in sprejema naprave. Izvedemo ga v dveh fazah:

1. faza: Preverjamo delovanje sprejema signala

- Vsi v skupini vključijo naprave, vsak pri sebi opazuje izvajanja samodejnega testa naprave. Vsi, ki imajo naprave z možnostjo skupinskega testa, preklopijo na skupinski test (GROUP CHECK).
- Nekdo v skupini – praviloma vodja postavi svojo lavinsko žolno na oddajo, vsi ostali preklopijo na sprejem. Skupina se razmakne na razdaljo cca 2m (najlažje je, če so vsi na smučeh in se samodejno raporedijo). Lavinske žolne držimo ob telesu v višini prsi v roki, obrnjene vertikalno.
- Vodja skupine se na razdalji 1m (**Razdalja 1m je bistvenega pomena!, glej nadaljnje besedilo.**) pomika mimo članov skupine in vsak član posebej preveri sprejem na svoji napravi. V praksi to pomeni da sliši zvočni signal in vidi prikaz na prikazovalniku. Na digitalnih napravah, ki nimajo skupinskega testa (npr Ortovox D3) mora na prikazovalniku biti razdalja **manjša od 2m!**

2. faza: Preverjamo delovanje oddajnega dela naprave

- po izvedeni 1. fazi vodja skupine preklopi na sprejem, vsi ostali preklopijo naprave na oddajo in jo lahko že namestijo na telo, kot to priporoča proizvajalec.
- Razdalja med člani skupine je enaka kot prej, vodja skupine se ponovno sprehodi na razdalji 1m mimo članov skupine, svojo lavinsko žolno drži ob ušesu. Preveri sprejem signala od lavinskih žoln članov skupine. Če preizkuša z digitalno žolno mora biti razdalja na prikazovalniku nujno manjša od 2m!
- Po končanem preizkusu vodja skupine postavi svojo napravo na ODDAJANJE.
- S tem je dvosmerni skupinski test opravljen, vse naprave so v načinu oddajanja.

Sliki 3 in 4: Dvosmerni skupinski test

Namen tega testa je odkriti nepravilnosti v delovanju sprejemnega in oddajnega dela lavinskih žoln. Poglejmo na kaj lahko naletimo:

1. Če v prvi fazi preizkusa noben član skupine ne sprejema signala vodje skupine (in so vsi pravilno preklpili na sprejem), gre najverjetneje za okvaro oddajnega dela na napravi vodje skupine. V tem primeru se pogosto zgodi, da vodja skupine napravo približa na manj kot 1m in če takrat sprejemna stran sliši signal sklepamo da je vse v redu. To je **HUDA NAPAKA!** V primeru okvare antene (npr antena je počila zaradi udarca) se oddajna moč zmanjša na le nekaj % normalne oddajne moči. Zaradi velike bližine (nekaj cm) bo signal še vedno dovolj močan, da ga bo sprejemnik zaznal, v resnici pa je taka naprava **NEUPORABNA**. Zato je med preizkusom **NUJNO OHRANITI RAZDALJO 1m!!**
2. Enako se lahko zgodi v 2. fazi med preizkusom oddaje članov skupine. Če vodja skupine na razdalji 1m ne zazna signalov v svojem sprejemniku, se pogosto zgodi, da napravo približa članu skupine, sliši signal in sklepa da je vse v redu. Tudi tu gre enako kot v prvem primeru lahko za okvaro oddajnika. Lavinska žolna člana skupine je zato neuporabna.

Pomembno je, da tako pri samodejnem testu kot pri dvosmernem testu ob zaznanih napakah ukrepamo in jih ne ignoriramo. Naprava, ki ne izpolnjuje teh dveh testov je neuporabna in nevarna. Poslati jo je potrebno na servis.

Povejmo še razlog, zakaj morajo biti naprave v načinu skupinskega testa (tiste ki to omogočajo): Pri tem načinu je sprejem nastavljen na najmanjšo občutljivost in sprejema le bližnje naprave. Gre za to, da v primeru večih skupin ali množice ljudi z lavinskimi žolnami preprečimo sprejem iz oddaljenih naprav ampak testiramo samo napravo, ki jo dejansko hočemo. V vsakem primeru pa je bolje, da ta test opravimo tam, kjer motenj iz okolice ni.

3. Sezonski test

Lahko bi rekli tudi test ob zaključku sezone. Gre v bistvu za oba testa: samodejni test delovanja in dvosmerni skupinski test, ki ga opravimo po zadnji turi v sezoni. Opravimo ga tudi, če smo našo napravo nekomu posodili. S tem testom se izognemo presenečenjem ob začetku naslednje sezone. Če ugotovimo, da nam naprava ne dela, imamo do naslednje sezone dovolj časa, da jo pošljemo na servis, saj ta občajno traja nekaj časa.

4. Servis proizvajalca

Vsak proizvajalec predpisuje časovno obdobje (praviloma na nekaj let), v katerem bi morali našo napravo poslati v pregled. Namen teh pregledov proizvajalca je pordobno pregledati stanje naprave tako z mehanskega vidika, iskanje skritih napak, merjenje električnih parametrov naprave in nadgradnje programske opreme. Če smo našo lavinsko žolno kupili v lastni režiji, se o tem pozanimajmo pri prodajalcu. Če pa smo napravo dobili v okviru organizirane nabave, se o tem informirajmo pri pooblaščenih osebah.

Kaj kaže praksa?

Med opazovanjem in med raznimi pogovori sem zaznal naslednje stanje (gre le za moje osebno videnje):

V praksi lastnikov lavinskih žoln se napogosteje dogaja, da napravo le vključijo (če jih že imajo, kar je precejšnja redkost), redki opazujejo potek samodejnega testa. Če gresta na turo dva, se redko zgodi, da izvedeta dvosmerni test, pri večjih in ozaveščenih skupinah pa je ta navada že kar uveljavljena. Vedno več vodij skupin se zaveda, da so za člane svoje skupine odgovorni. Upam, da jih bo v prihodnje še več.

Darko Bernik